

การพัฒนากระบวนการสื่อสารในองค์การของกระบวนการยุติธรรมทางศาล
เพื่อแก้ไขปัญหาคอขวดในการพิจารณาพิพากษาคดี :
ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดลำปาง

นายวิทยา อังเรขพาณิชย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการประชาสัมพันธ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2531

ISBN 974-569-305-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

014547

117412314

COMMUNICATION PROCESS DEVELOPMENT IN THE ORGANIZATION OF JURISDICIAL PROCESS
CONCERNING THE PROBLEM OF DELAY IN JURISDICTION :
A CASE STUDY OF THE PROVINCIAL COURT OF LAMPANG

Mr. WITHAYA ANGREKAPANICH

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Public Relations

Graduate School

Chulalongkorn University

1988

ISBN 974-569-305-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การพัฒนากระบวนการสื่อสารในองค์การของกระบวนการยุติธรรมทางศาล
เพื่อแก้ไขปัญหาความล่าช้าในการพิจารณาพิพากษาคดี : ศึกษาเฉพาะกรณี
จังหวัดลำปาง

โดย นายวิทยา อังเรขพาณิชย์

ภาควิชา การประชาสัมพันธ์

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย ศิริกายะ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุบล เบญจรงค์กิจ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย ศิริกายะ)

..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ บำรุงสุข สีหอำไพ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. กริช สีบสนธิ์)

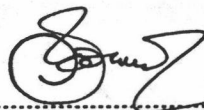
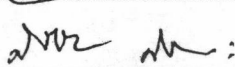
วิทยา อังเรขพาณิชย์ : การพัฒนากระบวนการสื่อสารในองค์การของกระบวนการยุติธรรม
ทางศาล เพื่อแก้ไขปัญหาความล่าช้าในการพิจารณาพิพากษาคดี : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัด
ลำปาง (COMMUNICATION PROCESS DEVELOPMENT IN THE ORGANIZATION OF
JURISDICTIONAL PROCESS CONCERNING THE PROBLEM OF DELAY IN JURISDICTION
: A CASE STUDY OF THE PROVINCIAL COURT OF LAMPANG) อ.ที่ปรึกษา รศ.ดร.
ศิริชัย ศิริภายะ, 90 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสำรวจลักษณะของกระบวนการสื่อสารในองค์การของกระบวนการ
ยุติธรรมทางศาล และสำรวจสภาพปัญหาพื้นฐานทางการสื่อสารในองค์การ ที่มีผลกระทบต่อปัญหาความ
ล่าช้าในการพิจารณาพิพากษาคดี พร้อมทั้งหาข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางแก้ไข้ปัญหา

การศึกษาเฉพาะกรณีการดำเนินงานของศาลจังหวัดลำปาง พบว่า ปัญหาทางการสื่อสารได้แก่
ข้อจำกัดของขีดความสามารถของช่องทางการสื่อสาร ซึ่งทำให้การถ่ายทอดสารสนเทศเกี่ยวกับคดีจากชั้น
ตอนหนึ่งไปสู่อีกชั้นตอนหนึ่งไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร อาทิ ชั้นตอนการรับฟ้องซึ่งมีปัญหาคาดแคลน
บุคลากร ทำให้คำฟ้องคดีต่าง ๆ ขึ้นไปสู่การพิจารณาคดีของศาลล่าช้า หรือกรณีบัลลังก์และห้องพิจารณา
มีจำนวนจำกัด ทำให้คดีส่วนหนึ่งต้องถูกยักยอกระยะเวลาออกไปเพราะต้องรอการใช้บัลลังก์และห้องพิจารณา
นอกจากนั้น การมีอัตรากำลังผู้พิพากษาประจำศาลเพียง 6-8 อัตรา ต่อจำนวนคดีเฉลี่ยปีละ 1,500 -
1,600 คดี ก็นับได้ว่าเป็นปัญหาข้อจำกัดของช่องทางการสื่อสาร ที่จะให้คดีต่าง ๆ ถ่ายทอดหรือส่งผ่านไป
สู่ชั้นตอนการพิพากษาคดี

ปัญหาทางการสื่อสารดังกล่าว อาจมีแนวทางแก้ไขได้โดยการปรับปรุงช่องทางการสื่อสารให้มี
ขีดความสามารถสมมูลกับปริมาณสารสนเทศที่จะส่งผ่าน และในขณะเดียวกัน ก็หาวิธีการพัฒนาเพื่อเพิ่มพูน
ประสิทธิภาพ ของช่องทางการสื่อสารในชั้นตอนต่าง ๆ ตลอดจนแสวงหาแนวทางปรับปรุงโครงสร้างของ
กระบวนการสื่อสารในบางชั้นตอน เพื่อเอื้ออำนวยให้การไหลเวียนของสารสนเทศเกี่ยวกับคดีในแต่ละชั้น
ตอนเป็นไปโดยสะดวกราบรื่นและต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็ปัจจัยสำคัญส่วนหนึ่งที่จะสนับสนุนให้การพิจารณาพิ-
พากษาคดีสามารถดำเนินไปด้วยความรวดเร็วขึ้น.

ภาควิชา การประชาสัมพันธ์
สาขาวิชา นิเทศศาสตร์พัฒนาการ
ปีการศึกษา 2530

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

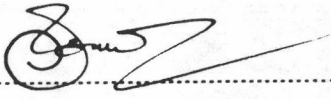
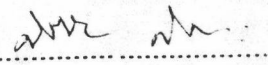
WITHAYA ANGREKAPANICH : COMMUNICATION PROCESS DEVELOPMENT IN THE ORGANIZATION OF JURISDICIAL PROCESS CONCERNING THE PROBLEM OF DELAY IN JURISDICTION : A CASE STUDY OF THE PROVINCIAL COURT OF LAMPANG. THESIS ADVISOR : ASSO.PROF. SIRICHAIR SIRIKAYA, Ph.D. 90 pp.

This study was to survey the process of organizational communication in judicial process and to find out its problem that affected the court delay.

As in case of the provincial court of Lampang, the limitation capacity of the communication channels has been found to be main cause of the court delay and result in effectiveness of the information flow i.e. the process of determined trial case and insufficient manpower. More over duration of time for the court dockets is highly attached to the occupied trial rooms as well as quantity of trial cases. It is also found that there are only 6-8 juries in Lampang court to undertake 1,500 - 1,600 cases per year which naturally limit the communication channels to flow up to judgement.

In solving the mentioned problem, it is recommended to improve capacity of communication channels where information has to be flown. Structure of communication process is also aimed to be reconsidered so that successful information flow would be continued which would enable quick judgement.

ภาควิชา การประชาสัมพันธ์
สาขาวิชา นิเทศศาสตร์พัฒนาการ
ปีการศึกษา 2530

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงมาได้ด้วยความเอาใจใส่ให้คำปรึกษาแนะนำ และส่งเสริมเป็นอย่างดีของท่านรองศาสตราจารย์ คร.ศิริชัย ศิริกาณะ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นท่านแรก

การเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้รับความร่วมมือสนับสนุนจากข้าราชการฝ่ายตุลาการและฝ่ายตุลาการของศาลจังหวัดลำปางด้วยไมตรีจิตอันอบอุ่นมาโดยตลอด ขอขอบพระคุณ ม.ล. ไกรฤกษ์ เกษมสันต์ อดีตผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดลำปาง, ท่านผู้พิพากษาสมชัย เกษมชุมพล หัวหน้าศาลจังหวัดลำปาง และเจ้าหน้าที่ประจำศาลจังหวัดลำปางทุกท่าน นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้รับข้อมูลต่าง ๆ จากเอกสารเผยแพร่และเอกสารทางวิชาการของกระทรวงยุติธรรม ซึ่งคุณสุมาลี ติษยนบุตร หัวหน้าฝ่ายประชาสัมพันธ์ สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม ได้กรุณาจัดส่งให้ทางไปรษณีย์อย่างสม่ำเสมอ ขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

ข้อมูลในการศึกษาวิจัยอีกส่วนหนึ่ง ซึ่งเก็บรวบรวมมาได้จากบรรดาท่านที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดีในชั้นศาลที่จังหวัดลำปาง อาทิ อัยการ ทนายความ และโจทก์ จำเลย รวมถึงพยานบุคคลในคดีต่าง ๆ ผู้วิจัยถือเป็นหนี้พระคุณอีกส่วนหนึ่ง ซึ่งไม่อาจลืม และจะจารึกไว้ในความทรงจำตลอดไป แม้จะไม่อาจเอ่ยอ้างระบุชื่อทุกท่านไว้ในที่นี้ได้

องค์ประกอบที่สำคัญยิ่งอีกส่วนหนึ่ง ที่ช่วยให้วิทยานิพนธ์นี้เสร็จสิ้นสมบูรณ์โดยตลอดรอดฝั่ง ก็ด้วยความเมตตากรุณาของคณาจารย์ในคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่รับเป็นคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งให้คำชี้แนะแก้ไขเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ยิ่งในขั้นตอนสุดท้าย ซึ่งผู้วิจัยขอน้อมคารวะกราบขอบพระคุณ ท่านศาสตราจารย์ บำรุงสุข สีหอำไพ, ท่านรองศาสตราจารย์ คร.กริช สีบสนธิ์, และท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ คร.ยุบล เบญจรงค์กิจ เป็นอย่างสูงอีกครั้งหนึ่งด้วย

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณรสสุคนธ์ อังเรขพานิชย์ ผู้เป็นแรงใจอันสำคัญ ที่คอยช่วยเหลือคัดค้านกระตุ้นเตือนให้ผู้วิจัยมีความมานะบากบั่น รวมทั้งได้ช่วยอุทิศตนรับภารกิจทางครอบครัวในทุก ๆ ด้าน เพื่อช่วยให้ผู้วิจัยสามารถอุทิศเวลาทำวิทยานิพนธ์นี้จนประสบผลสำเร็จ.

วิทยา อังเรขพานิชย์

เมษายน 2531

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
ปัญหาคำวิจัย.....	8
สมมุติฐานการวิจัย.....	9
ขอบเขตของการวิจัย.....	9
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	9
นิยามศัพท์.....	10
ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย.....	10
บทที่ 2 แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย.....	12
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	29
ลักษณะการดำเนินการวิจัย.....	29
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	29
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	34
บทที่ 4 การจัดการการและระบบงานดำเนินคดีของศาลจังหวัด.....	36
โครงสร้างของศาลยุติธรรม.....	36
ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของศาลจังหวัด.....	37
ขั้นตอนการดำเนินคดีในศาลจังหวัด.....	38
ระบบงานพิจารณาพิพากษาคดีของศาลจังหวัด.....	47
บทที่ 5 การสื่อสารในองค์กรของกระบวนการยุติธรรมทางศาล.....	56
ลักษณะของกระบวนการสื่อสารในองค์กร.....	56
สภาพปัญหาทางการสื่อสารในกระบวนการยุติธรรมทางศาล.....	60
ปัญหาการสื่อสารในขั้นตอนก่อนเริ่มพิจารณาคดี.....	60
ปัญหาการสื่อสารในขั้นตอนการพิจารณาพิพากษาคดี.....	62
บทที่ 6 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	77
บรรณานุกรม.....	87
ประวัติผู้วิจัย.....	90